

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 18459/2022
11.05.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Мирјане Андријашевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Светислав Величковић, адвокат из ..., против тужених ББ, ВВ и ГГ из ..., чији је пуномоћник Момчило Ковачевић, адвокат из ..., ради поништаја уговора о поклону, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1443/2022 од 07.06.2022. године, у седници већа одржаној 11.05.2023. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 1443/2022 од 07.06.2022. године и предмет **ВРАЋА** том суду на поновно одлучивање о жалби.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1443/2022 од 07.06.2022. године преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 6431/2018 од 04.10.2021. године, у ставу првом и трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништав Уговор о поклону закључен 24.06.2006. године, оверен пред Општинским судом у Нишу Ов. I Б 11112/06, сачињен између ББ као поклонодавца и ВВ и ГГ као поклонопримаца, што су тужени дужни да трпе (став први изреке). Обавезан је тужилац да туженима на име трошкова парничног поступка исплати 327.350,00 динара са каматом по Закону о затезној камати на износ од 252.750,00 динара од извршности па до исплате (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је оцењујући дозвољеност ревизије у смислу одредбе члана 404. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23 – у даљем тексту ЗПП) нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Побијана пресуда заснована је на битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став

1. ЗПП, због погрешне примене члана 394. став 3. ЗПП и непримењивања одредбе члана 383. став 4. истог Закона, што је било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Основног суда у Нишу К 804/2006 од 13.07.2006. године тужени је оглашен кривим за кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 201. став 3. у вези члана 195. став 3. КЗ, па му је изречена казна затвора у трајању од 6 месеци, условно на годину дана, а оштећени, овде тужилац је упућен да имовинскоправни захтев остварује у парници. Тужени ББ је у својству поклонодавца закључио са туженима ВВ и ГГ Уговор о поклону непокретности 24.06.2006. године, који је оверен пред Општинским судом у Нишу Ов I Б бр. 11112/06 од 12.10.2006. године, а предмет је КП бр. 385/52, по култури њива, укупне површине 3,92 ара, на којој се налази ванкњижни објекат – кућа, чији је првотужени власник по основу решења о наслеђивању О 2362/98 од 04.12.1998. године, тако што поклонодавац поклања сваком од поклонопримаца, његовој деци, овде друготуженом и трећетуженој по $\frac{1}{2}$ непокретности. Тужилац је након тога против туженог ББ водио парнични поступак за накнаду нематеријалне штете, који је окончан пресудом Основног суда у Нишу П 4756/06 од 08.10.2009. године, којом је тужени обавезан да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете и трошкова поступка плати износе који су таксативно наведени у изреци пресуде. На основу те пресуде тужилац је против туженог поднео предлог за извршење ради наплате наведеног потраживања код Основног суда у Нишу И 8909/12 од 29.11.2012. године, па је одређено спровођење извршења пописом, проценом и продајом спорне непокретности. Поводом приговора извршног дужника да више није власник предметних непокретности, тужиоцу као извршном повериоцу је наложено да се изјасни о даљем току поступка, након чега је извршење делимично обустављено, а за преостали износ настављено на заради извршног дужника, овде првотуженог. Првостепени суд је утврдио да намера даривања у конкретном случају није била побуда за закључење уговора, већ осујећење наплате потраживања, јер је грађанско правна одговорност првотуженог у тренутку овере потписа на уговору била извесна.

Из овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је на основу одредбе члана 52. Закона о облигационим односима утврдио ништавост уговора о поклону закљученог између тужених, јер је оценом изведених доказа утврдио да намера даривања није била одлучујућа побуда.

Другостепени суд је сматрао да је даривање била одлучујућа побуда у конкретном случају и да уговор није ништав, па је првостепену пресуду преиначио и тужбени захтев одбио. Другостепени суд је утврдио да је жеља оца првотуженог и деде друготуженог и трећетужене, била да кућа припадне друготуженом и трећетуженој и да је стога првотужени испунио жељу његовог оца и поклонио кућу својој деци.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да је побијана пресуда заснована на битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, због погрешне примене члана 394. став 3. ЗПП и непримењивања одредбе члана 383. став 4. истог Закона, што је било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде. Другостепени суд је, без одржавања расправе изменио чињенично стање утврђено пред првостепеним судом, што је у супротности са оценом тог суда да

је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак. Чињенично стање из нижестепених одлука разликује се у односу на чињеницу о намери даривања туженог ББ са аспекта воље уговорника да наступи правно дејство тог уговора. Првостепени суд је оценом свих изведених доказа утврдио да побуда туженог ББ да располаже имовином није испуњавање жеље његовог оца и даривање, већ изигравање поверилаца, онемогућавањем наплате потраживања. Другостепени суд, без одржавања расправе, другачије је оценио изведене доказе, исказе парничних странака и сведока и утврдио да је тужени имао намеру да дарује непокретност својој деци и да на тај начин испуни жељу свога оца.

Наиме, у основ пресуде којом другостепени суд преиначује првостепену пресуду узима се оно чињенично стање на којем је та пресуда заснована, или чињенично стање које је утврдио другостепени суд према резултату доказивања које је пред њим изведено. Ако поводом жалбе није одржана расправа, начело непосредности налаже да другостепени суд у основ своје преиначујуће пресуде узме чињенице на којима је заснована првостепена пресуда, а у противном је учињена битна повреда одредаба парничног поступка. Од тог правила закон предвиђа одступања у случају да је првостепени суд своје уверење о чињеницама засновао искључиво на посредно изведеним доказима и исправама, када те доказе другостепени суд може оценити посредно, као и у случају када је првостепени суд свој став по питању једне спорне чињенице заузео извођењем закључка из друге чињенице.

У конкретном случају, првостепени суд је чињенице утврдио оценом исказа сведока, странака и читањем писаних доказа, а другостепени суд је исказе оценио другачије и без одржавања расправе на којој би странке и сведоци били саслушани и извршена оцана њихових исказа, изменио утврђено чињенично стање.

Поред наведеног, другостепени суд је, поред битне повреде поступка погрешно тумачио одредбу члана 52. ЗОО наводећи да су за оцену пуноважности правног посла меродавне побуде у време закључења уговора и сазнање сауговорача. Међутим, одредбом члана 52. и 53. став 2. и 3. ЗОО прописано је да ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав, а ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговорача да закључи уговор и ако је други уговорач то знао или морао знати, уговор ће бити без правног дејства, а уговор без накнаде нема дејство и када други уговорач није знао да је недопуштена побуда битно утицала на одлуку његовог сауговорача.

Неприхватљиво је и схватање другостепеног суда да је упитан правни интерес за тужбу за утврђење ништавости, ако су протекли рокови за тужбу за побијање дужникових правних радњи. Ништав уговор је противан прописима, јавном поретку или добрим обичајима и постоји императив да се такав правни посао уклони из правног промета. Паулијанском тужбом побијају се пуноважне правне радње. Побижани правни посао губи правно дејство у односу на повериоца који га побија у мери која је потребна за намирење његовог потраживања. Апсолутно ништави послови се не могу побијати.

Стога се на поуздан начин мора расправити чињеница да ли је предметни уговор закључен у одсуству намере даривања и да ли је разлог за закључење уговора био осујећење намирења потраживања повериоца. Уколико другостепени суд сматра да докази нису правилно оцењени и да је погрешно утврђено чињенично стање, поступиће у складу са указаним примедбама и донети нову закониту одлуку.

Из наведеног разлога, другостепена пресуда је морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужиоца.

Са изнетих разлога, одлучено је као у изреци решења применом члана 415.став 1. ЗПП.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**